

დარტულური

საქართველო

ლიტერატურული საქართველო * LITERATURULI SAQARTVELO * ЛИТЕРАТУРУЛИ САКАРТВЕЛО

26 03 2024 . № 12 (4090) გამოცემის 93-ე გელი ვასი 2 ლარი

დალილა ბალიანი

„ყველას აამო დიდ საქმეში ძნელია მეტად“.

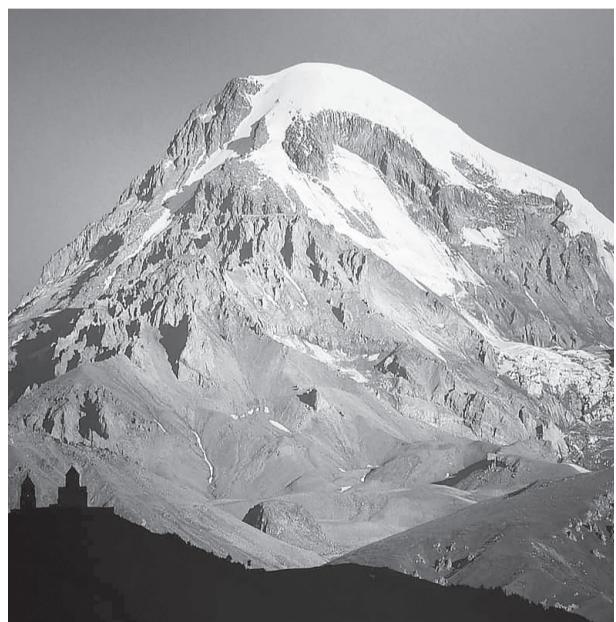
სოლონი

„ყველას აამო დიდ საქმეში ძნელია მეტად“, უმაღლერები განა ქვეყნად გამოილია! ასატირბლად ბედმა თურმე გამოიმეტა კარგის მქნელისა დედა – ცრემლი მისი ნილია.

კარგი ქენი და ქვაზე დადე და წინ დაგხვდება, ბრძენს ასე უთქვამს და იქნება ეს ასეც მოხდეს. დიდნი საქმენი დიდ სულებში ჩაისახება და შეეწევა ყველ ჩაგრულს, ქვრივა და ოხერს.

ყველას მოსწონდე, ეს ხომ ძნელი საქმეა მეტად, რადგან არსებობს კაცთა შორის შულლი და ჯიბრი. თვით ქრისტე მოკლეს, აღიარეს მერე კი ღმერთად, ვერ მოიშორა შურიანმა თვალიდან ლიბრი.

ყველას აამო დიდ საქმეში მეტად ძნელია, დიდნი საქმენი დიდთა მიერ აღსრულდებიან. თუმც ეს სიტყვები რდინდელი, ძველთაძეველია, მანც უკვდავი – ყოველ დროში გამოდგებიან.

ღლეს კარიზმი ისსნება XXXIII მლიანი თამაშები!

ხავალ, კი, 27 ივნისს, თავისი პირველივე გასროლით ნინო სალუქვაძე ლლიმპიადების ათგზის მონაწილე გახდება, – რაც მსოფლიო რეკორდია!

ჰოდა, მლიანი ახალი ლოგოს გამოცანისა

ჰოდა, მრავალნაირი ოლიმპიური ლოგო არსებობს, ოფიციალური თუ არაოფიციალური, განხორციელებული თუ განუხორციელებული, ცუდი, საშუალო, კარგი, ძალიან კარგი და კიდევ უკეთესი!

ჰოდა, 2024 წლის ლოგო ყველასაგან გამორჩეულია. იგი ერთგვარად იმ გრაფიკულ თავსატესს გვევონებს, სადაც ერთი გამოსახულების მიღმა მეორეა დამალული და ბევრს უჭირს კიდევ ამ ორის ცალ-ცალკე დანახვა.

ჰოდა, პარიზის ოლიმპიადის ლოგოში სამი სხვადასხვა ნახატია! ოქროს მედლისა და ოლიმპიური ალის დანახვა არავინ არ უნდა გაუჭირდეს, მესამე კი... მესამე ქალია!

ჰოდა, იპოვეთ ქალი!

ჰოდა, თუ კარგად დაუკირდებით, ცეცხლის ალი შეიძლება უკანა პლანზე გადაიდეს, მისი ფონი კი წინა პლანზე გადამოვიდეს, როგორც ქალის თმები და თუ ამას ალის ქვემით, თითქოს გაურკვეველ ლაქას ქალის ტუჩებად წარმოვდგენთ, მიეცვდებით, რომ ოლიმპიური ალი კი არა, ოლიმპიურ ოქროს მედალზე ქალის სახეა გამოხატული. თანაც მიუხედავად იმისა, რომ თმებისა და ტუჩების გარდა აქ სხვა დეტალი არ არის, დაკირცხული ადამიანი ადვილად მიხვდება, რომ ეს ფრანგი ქალის სახეა, რომელიც სინამდვილეში რომელიდაც ფრანგ მსახიობს თუ მომღერალს ჩამოჰვავს – უფრო, ვთქვა, ბრიჯიტ ბარდოს ან მირე მატიეს.

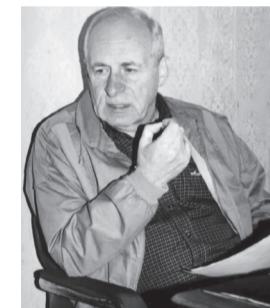
ჰოდა, კი ჩამოჰვავს, მაგრამ ესეც არ არის მთავარი. ლოგოს შემქმნელთა ჩანაფიქრით, ეს სახე მარიანას ეკუთხინის – საფრანგეთის სიმბოლოს. მარიანა ისეთივე სიმბოლოა საფრანგეთისთვის, როგორიც ქართლის დედა – საქართველოსთვის.

► დასასრული გვ. 6 გვ.

ესოვნა

გურამ გეგეშიძე – 90

ცხრილები – წყარო გთავავნებისა

ბავშვობა თბილისის ერთ-ერთ კოლორიტულ უბანში, სოლოლაქში, გაატარა, იქ, სადაც ერთმანეთს ერწყმოდა ქალაქური ყოფა-ცხოვერების ძევლი და ახალი, ტრადიციული და თანამედროვე ფორმები. ადამიანურმა ურთიერთობებმა ბევრი რამ ასწავლა, ბევრი რამ დაანახვა, ბევრ რამეტე დააფიქრა და შემდეგ ეს ფიქრები წიგნების კითხვაში გადატანა, კითხულობდა ყველაფერს, რაც ხელში მოხვდებოდა და ერთ მშვენიერ დღესაც მიხვდა, რომ კითხვა და ფიქრი აღარ აქამიტილებდა, რაღაც სხვა სურდა, უფრო მეტი და მნიშვნელოვანი. და მიხვდა – უნდა ენერა!

ლექსიმით დაიწყო. თავისითვის, მალულად, რაღაც სტამა უნდა. მოთხოვობზე მოგვანებით გადავიდა. პირველივე გამორჩენა ხმაურია გამოუვიდა. 1956 წლის დეკემბრის დამდეგს თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში ორი დღის განმავლობაში განიხილავდნენ მის მოთხოვობებს. 93-ე აუდიტორია ლიტერატურის მოყვარულებს ვერ იტევდა. ცხარე დებატები გამართა. ზოგი აქებდა დამწყებ პროზიკოსს, ზოგი აძაგებდა, მაგრამ ყველა ერთხმად აღიარებდა, რომ ეს იყო ისეთი რამ, რომლის მსგავს მანამდე ქრისტიანული ლიტერატურაში წერილისთვის. გურამ გეგეშიძე ხმაურით შემოვიდა მწერლობის ასპარეზზე და მთელი თავისი გზა ისე იარა, ხმაური მუდა თან დაჰყებოდა. მკითხველთა საზოგადოებაში ყოველთვის დიდი რეზონანსი ჰქონდა მისა ნებისმიერი წიგნის გამოსვლას, „ცოდვილი“ იქნებოდა ეს თუ „სტუმარი“, „ხმა მღალადებოლისა“ თუ „სისხლის წვიმები“, „ნაკრის კოშკი“ თუ „ნათლისქრობა“.

„რატომ წერო?“ – ეს შეეითხა ბედისნერასავით თან სდევდა და ბოლოს ერთმა უურსალისტმა კადეც დაუსვა. მან კი აი, რა უპასუა:

„მითხარით, რატომ გაღიან ჩიტი, რატომ მდერის ბავშვი ან რატომ თამაშობს მსახიობი და გეტყვით, რატომ ვწერ, ცხოვერებაში ხმა ყველაფერი მისაძევთ ინტება. მწერლობაც მისაძევს ერთ-ერთი ფორმას. გარდა არ იცის, რატომ იღებს ხელში კალამს, მაგრამ ის კი უნდა იციდეს, თუ რისთვის იღებს და რისი თქმა სურს.“

მან იცოდა, რისთვის წერდა, იცოდა, რისი თქმა სურდა და თამამდე შეეძლო გაემერებინა ერთ-ერთი წმინდა მამის სიტყვები: „ვიცი, რაისათვის ვარ“.

დაბადა 1934 წლის 21 ივნისს. გარდაიცვალა 2020 წლის 2 მარტს.

გურამ გეგეშიძე – ქართლის ბედის მემატიანე.

თამაზ ნივნივარის
გახსენება

„ერზიდური
გელკანტო“

დაპირის

ოთარ ზილარის
პოლიტიკისათვის

ჟადეპა - უზმური
განისაზღვრება

„სიმოლიზმის ჩართლის ცენტრება“

ეთევან გოლერიშვილი

ქეთევან ჯერვალიძე გახლავთ მთარგმებლი, ესისტუ, მრავალმხრივ მეცნიერ კლასიკური განათლებით, კვლევისას ის თავისუფლად იქრება მომიჯნავე დარგებშიც და ყველაგან ამბობს თავის რიგინალურ და პროფესიულ სიტყვას. საზოგადოების წინაშე იგი მუდაშ წარმოდგება, პოეტ მანანა ჩიტიშვილის სიტყვები რომ მოვიხმოთ, „საოცრად ნათელი აზროვნებითა და მრავალმხრივი განათლებით“ ასე რომ, ქეთევანის შარმი მეცნიერებაში მრავალმხრივობა და ნათელი აზროვნებაა. ამის ერთ-ერთი დასტურია თემა „გრამატიკის პოეტიკა და პოეზია ყველასთვის, მარტივად“, მასვე ეკუთვნის გამოთქმა „გრამატიკა ენის სულია“, რომელსაც აგრძელებს აკაე ბაქაძის სიტყვები – „ლიტერატურა – სულის წვრთნა!“. სწორედ ამ თემებზე ისაუბრა მან ამა წლის 26 ივნისს საქართველოს პარლამენტის ეროვნულ ბიბლიოთეკის აუდიტორიაში. მისი მოხსენება-ლექცია საათზე მეტ ხანს გაგრძელდა. მომხსენებელმა მაღლობა გადაუხადა თავისი სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასნავლებელს, თამარ ოქროპირიძეს, ბატონ როსტომ ჩხეიძეს, რომელმაც მისი პირველი მასალა ამ მიმართულებით – „ყველასთვის“ – ნოვაცად ჩათვალა და გამოაქვეყნა, ასევე ბატონ რეზო სირაძეს სიტყვებისთვის – რაც რომან იაკობის სიტყვების თეორიულად აქვს გაეთეტული, თქვენ პრაქტიკაში განგიხორციელებიათ“, აკადემიკოს ნანა ხასარაძეს, რომელმაც, გალაკტიონზე მომზადებული ქეთევანის მასალით მოხიბლულმა, გამოაქვეყნა და რეცენზიაც დაწერა...

ქეთევანის უჩვეულო თემატიკის საგანი იყო გალაკტიონის უმარტივესი ლექსი „რარიგ კარგია, სამშობლო...“ ორიგინალური იყო ექმის, ქალბატონი ნანა ჩიხლაძის, სიტყვა.. „როდესაც იმაზე მეტი არაფერი იცი, ლექსის ყოველი მეოთხე სტრუნის გალაკტიონი რომ სრულდება და უცებ თვალინინ გადაგეშლება – „სიმბოლიზმული ქართლის ცხოვრება!“. სიმბოლო ანთროპონიმ/პოლეტონიმები, ორონიმები, ჰიდრონიმები, ჰიერონიმები, მოვლენები, ვრცელი ნიალსვლები და პარალელები...“

ადრეც შეხება ქეთევანი გალაკტიონის პოეტიკას და მეტად სანტერესო შეფასებაც დაუმსახურებია: „გალაკტიონზეც გამაოცა თქვენი აზროვნების სტილმა“ (მანანა ჩიტიშვილი).

ადარაფერს ვამბობთ ზეინაბ სარიას ან ნელი მახარაძისეულ შეფასებზე, რომელმაც მისი სტატია გამოაქვეყნა გალაკტიონის „ათი ქალწულის“ შესახებ... ქ. ჯერვალიძის მაღლალი რანგის კვლევისა და მოხსენების წაკითხვის მისული მაღლალი კულტურის კიდევ ერთი დასტური იყო ის შეფასებები, რომლებიც მოვისმინეთ იმ დღეს გამომსვლათაგან.

უპირველესად გამოვყოფ პროფ. ალექსანდრე რუსეცის, მეტად თვალსაჩინო პიროვნებას, რომლის მაღლალი აზრმა გრამატიკული პოეტიკის ქეთევანისეულ კვლევაზე განსაკუთრებით მიიპყრო საზოგადოების ყურადღება. რა პატივი მომსხენებლისთვის ის ფაქტი, რომ ორ დღის შემდეგ ბატონმა ალექსანდრემ ფაზისის აკადემიის საერთაშორისო კონფერენციაზე, როცა ეხებოდა პოლიტიკური.

გთარგმელის კლიარეგა

როგორც ცნობილია, ქართულად ითარგმნა დიდი ირანელი პოეტის, აბულფასებ ფარდოუსის (X-XI ს. ს.) პოემა „შაპანამე“. ეს არის მსოფლიო ლიტერატურის ყველა დროის ყველაზე ვრცელი პოემა. თარგმნა იგი ბელა შალვაშვილმა. გამოცემა ცხრა ტომს შეადგენს. წიგნი საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროს ხელშეწყობით გამოსცა გამომცემლობა, „მერიდიანმა“.

წიგნის ნარდგინება გაიმართა 2024 წლის 25 ივნისს საქართველოს კულტურის, სპორტისა და ახალგაზრდობის სამინისტროში. წარდგინებას ესწრებოდნენ კულტურის მინისტრი თეა წულუევანი, მერიდიანმა.

ლიტერატურის მოყვარულები, ირანისტები, სალამი, მი჈ყავდა წიგნის რედაქტორის, მანანა კვაჭაძეს.

მთარგმნელმა ბელა შალვაშვილმა ისაუბრა მის მიერ 33 წლის განმივლობაში „შაპანამეს“ თარგმნისას შექმნილ სირთულებსა და ლინგვისტურ-ფილოლოგიურ პრობლემებზე. ამავე დროს, მაღლობა გდაუხადა კულტურის სამინისტროს წიგნის გამოცემებში ხელშეწყობისათვეს.

„შაპანამეს“ ქართულ თარგმაზე თავიანთი მოსაზრებები გამოიტაქსება წიგნის რედაქტორმა, ფილოლოგიის დიოქტორმა გოჩა კუჭუხიძემ, მერაბ გვაზავას, ირანის საერთო კულტურის განყოფილების ხელმძღვანელმა მერიდიანმა.

დასასრულ, კულტურის მინისტრმა, ქალბატონმა თეა წულუევანი მინისტრის მინისტრი თეა წულუევანი, მერიდიანმა.

ნანა კვაჭაძიანა

რესოლუციები - XI

გამოვიდა სამეცნიერო უურნალ „რუსთველოლოგიის“ მე-11 ნომერი.

რუბრიკით ტექსტი და კონტექსტი დაბეჭდილია თინათინ ბიგანიშვილის წერილი „ერთი რუსთველური სტროფის ინტერპრეტაციისათვის“, მერაბ გვაზავას „რუსთველური ეთიკის ერთი თავისებურების შესახებ“ და ლია კარიქაშვილის „შენ სიცოცხლე გამინამე“ („კვეფისტყაოსნის“ ერთი ტაეპის გაგებისათვის)“.

რუბრიკით ესთეტიკური პარალელი – სოფიო ჯგურენასას „რამდენიმე აღმოსავლური ლიტერატურულ პროექტზე და მაღლელი ვეფხსტყაოსანში“.

პოეტიკის საკითხები – ავთანდილ ნიკოლეშვილის „ვეფხისტყაოსანი“ და ძველი ქართული პოეზიის ვერსიფიკაციული სტრუქტურა“.

ისტორიული ტოპოსები – კონსტანტინე გამსახურდას (უმცროსის) „ვეფხისტყაოსანი და თამარის დრო-ზუამი“, თამარ კოცვილისა და ირინე მოფებაძის „ილიას და აკაცის შემოქმედება ქართულ კონტექსტში“ (2023 წლის კონფერენციზე „ერთულ-ოსური განვითარების პირაპეტივის“).

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „ქორმატულ და აქრომატულ ფერთა სიმბოლურ-სემანტიკური დასტური პოეზიის ვერსიფიკაციული სტრუქტურა“.

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „ქორმატული და აქრომატულ ფერთა სიმბოლურ-სემანტიკური დასტური პოეზიის ვერსიფიკაციული სტრუქტური“. სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (ფიქილობაზიმი „ვეფხისტყაოსანში“).

რუცენზია – გოჩა კუჭუხიძის „აზროვნების აკადემია“ ამჯერად „ვეფხისტყაოსანის“ შესახებ“ (2023 წლის გამოცემული სამეცნიერო კრებულის განხილვა).

სხვონა – გამოუქვეყნებელი ინტერვიუ აკადემიკოს რევაზ სირაძესთან (ესახებრა რესუდან გოჩიტაშვილი).

სამეცნიერო უურნალი „რუსთველოლოგია“ გამოიდის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ავანგარდის „ვეფხისტყაოსანში“.

ინტერდისცილინური კვლევები – რევაზ კორინთელის „ვეფხისტყაოსანი“ ანალიტიკური ფიქილობის თვალსაზრისით;

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „ქორმატული და აქრომატულ ფერთა სიმბოლურ-სემანტიკური დასტური პოეზიის ვერსიფიკაციული სტრუქტური“. სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (ფიქილობაზიმი „ვეფხისტყაოსანში“).

რუცენზია – გოჩა კუჭუხიძის „აზროვნების აკადემია“ ამჯერად „ვეფხისტყაოსანის“ შესახებ“ (2023 წლის გამოცემული სამეცნიერო კრებულის განხილვა).

სხვონა – გამოუქვეყნებელი ინტერვიუ აკადემიკოს რევაზ სირაძესთან (ესახებრა რესუდან გოჩიტაშვილი).

სამეცნიერო უურნალი „რუსთველოლოგია“ გამოიდის ივანე ჯავახიშვილის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ავანგარდის „ვეფხისტყაოსანში“.

ინტერდისცილინური კვლევები – რევაზ კორინთელის „ვეფხისტყაოსანი“ ანალიტიკური ფიქილობის თვალსაზრისით;

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (მინისტრის მინისტრი ჩამართვის შესახებ).

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (მინისტრის მინისტრი ჩამართვის შესახებ).

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (მინისტრის მინისტრი ჩამართვის შესახებ).

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (მინისტრის მინისტრი ჩამართვის შესახებ).

სახისმეტყველება – ფერიდე სანაიას „რომე დამსხანა შეჭირვება“ (მინისტრის მინისტრი ჩამართვის შესახებ).

სახისმეტყველება – ფერიდე

სერვისის გელის პრინციპი

ცნობილი უურნალისტი, ფილოლოგი,
საზოგადო მოღვაწე თამაზ ტყემალაძე
უდროოდ ნავიდა ამქეცებიდან. მას პევრი
შრომა დარჩა, გამოქვეყნებული თუ გამოუ-
ქვეყნებული.

მისმა მეგობრებმა შეკრიბეს და ორ ტო-
მად გამოსცეს თამაზის ნაწერები.

„შეგვედრა მზის დისკოში“ – ას ჰქვია ამ კრებულს, რომელშიც შედის ლიტერატურული ნერილები, მამუარები, მხატვრულ-ისტორიული ქრონიკები.

პირველ ტომი მოიცავს ნერილებს ძველი
და ახალი ქართული ლიტერატურის თემებზე,
კერძოდ, გიორგი მერჩულეს, ვახტანგ VI-ის,
ანტონ კათალიკოსის, გრიგოლ ორბელიანის,
ნიკოლოზ ბარათაშვილის, ილია ჭავჭავაძის,
აკაკი წერეთლის, ალექსანდრე ყაზბეგის, ვა-
უ-ფშაველას ცხოვრებისა და შემოქმედების
შესახებ. ამას გარდა, აქ შედის მემუარული
ჩანაწერები თბილისის სახელმწიფო უნი-
ვერსიტეტში სნავლისა და საქართველოს
ტელე-რადიოკომიტეტში მუშაობის პერიო-
დიდან. „ძირიფასი სილუეტები“ – ამ რუბრი-
კაში გაერთიანებულია ბელეგტრისტული მო-
გონებები ცნობილ ქართველ მოღვაწეებთან
ურთიერთობის ისტორიიდან.

მეორე ტომი მთალიანად მე-19 საუკუნის
ქრისტიანული ეთნოგრაფიული კულტურული ცენტრი და
მთავრობის მიერ მიმდინარეობის დროის გარეული კულტურული ცენტრი და
კულტურული მემკვიდრეობის მთავრობის მიერ მიმდინარეობის დროის გარეული კულტურული ცენტრი და

გამოცემის კოორდინატორები არიან ია დანელია და ზურაბ ლომაძე, რედაქტორები – ანდრი ბედუაძე და გიორგი ალიბეგაშვილი, დიზაინერი – ბესიკ დანელია.

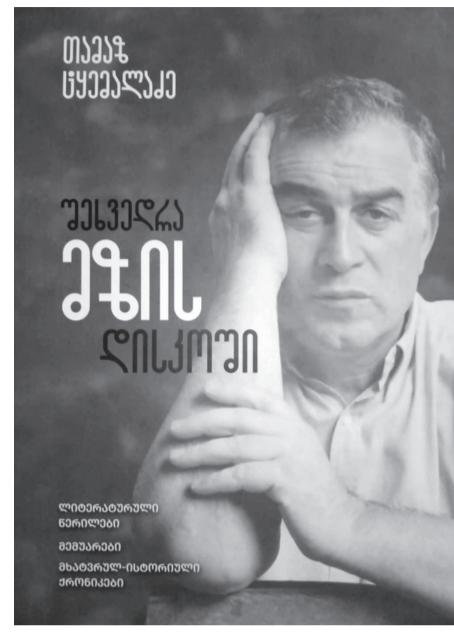
თამაზ ტყებალაძის ოჯახი დიდ მადლობას უხდის სწინის გამოცემის დაფინანსებაში მონაწილეობის სურვილით გაერთიანებულ მეგობრებს: მიხედვ ლოლაძეს, იუზა ტყებალაძეს, თემურ ტყებალაძეს, გურამ მახოშვილს, ელდარ ნადირაძეს, მალხაზ ნადირაძეს, ემზარ ხითარიშვილსა და ზურაბ ჩხაიძეს.

* * *

თავისუფალი გონება, ცოცხალი გრძნობა, გახსნილი გული. სულ ეს იყო თამაზ ტყებამაღაძე. ეს და ყველაფერი ის, რაც ამ თვისებების მიღმა იგულისხმება. სრული, საინტერესო, ინტენსური ცხოვრებით იცხოვრა. არაფერი ადამიანური მისთვის უცხო არ ყოფილა, სამყაროს შეიგრძნობდა სიცოცხლისა და სიყვარულის ნიშნით, მაგრამ ეს შეგრძნება არასოდეს, არსად, არც ერთ შემთხვევაში არ ყოფილა ეგისტური, ეგო-ცენტრისტული, ნარცისისტული, ფარული ქვენაზრაზევებით ნაკარნახევი; თუ უხაროდა, თუ უყვარდა, თუ სძელდა, — არ მაღავდა, არ ფარავდა, არ ჩქმალავდა, არ გაურბოდა ცხოვრებისეულ სირთულეებსა და სიძნელეებს, რადგანაც იცოდა, მარტო არ იყო, მოყვასის ნდობის, თანადგომის, თანაგრძნობის, თანალმობის რწმენა ჰქონდა და ეს რწმენა იყო მისი ხასიათის გამორჩეული, განმსაზღვრელი, სულაც თანდაყოლილი თვისება.

ადამიანური ურთიერთობები იყო მისი
მთავარი ეთიკური იმპერატივი და კატე-
გორია, ის იყო ორიენტირი, ბაზისი, გზა იმ
ფასეულობებისკენ, რომელსაც იცავდა და
ემსახურებოდა მთელი შეგნებული ცხოვრების
განმავლობაში: სამშობლოს სიყვარული, პა-
სუხისმგებლობა საზოგადოების წინაშე, ადა-

სანგრძლივი და ნაყოფიერი მოღვაწეობა
პუბლიკისტურ ასპარეზზე, რადიო-ტელე-
ვიზიასა და ბეჭდვით პრესაში სწორედ იმის
დასტურა, რომ მსა ჟქნდა მეცნიერდ ჩამოყა-
ლიბებული, ერთიანი, მწყობრი, მთლიანი მსო-

ნი ომში ნასული შევილის, გიგას ნაკბილარ კომშის ძაფით კედელზე ჩამოკიდებს და ასე იწყნარებს მშფოთვარე სულა.

დაუვინცარია ორი, შეიძლება ითქვას,
ეპოქალური, სურათი.

პირველი: შუალამება, ავდრიანი, მშფოთევა-
რე. ელჭექი ზარავს ქვეყანას. ცა ფეხად ჩა-
მოდის. კავლის ხის ქვეშ ბოკონა სკამზე ზის
სამი შვილის დამკარგავი რაუდნ ტყემალაძე,
გვერდით გალუმპაული ძალი ატუზულა და
წერტყინებს. ზის ეს გაძვალტყავებული, ჩა-
მომხმარი ქვაკაცი და სიკვდილს ელოდება...
ბაბუა რაუდნებმ შიმშილით მოიკლა თავი:

მეორე: ნაცისტების საკონცენტრაციო ბანაკში დენი გამოირთვება. კუნაპეტი დამეა. თვალთან თითს ვერ მიიტან. წვიმს. დელგ-მაა. დროდადრო ელვა ანათებს მიდამის. ამ დროს ეკლიან მავთულხლართებს ჭრის და ბანაკიდან იპარება რამდენიმე ტყვე, მათ შორის ერთ-ერთი გიგა ტყვემალაძეა...

მე ვიცომბდი გიგა ტყემალაძეს, თამაზის
მამას. ეს იყო დღიდ შნაგანი კულტურის მქონე
პიროვნება, რომელიც, უპირველეს ყოვლისა,
სიტყვაძევრისითა და მოსმენის იშვიათი უნა-
რით გხიბლავდათ. რაც შეეხება მის თავგადა-
სავალს, დაუკერძებელი ზღაპარი იქნებოდა,
მართლაც რომ არ გადახდებოდა თავს.

ჩევნოვის, თამაზის მეგობრებისთვის,
ბედნიერების ხანა იყო ის დრო, როდესაც
ანანაურში სტუმრად ჩასულებს გვმასპინ-
ძლობდნენ ბატონი გიგა და ქალბატონი ეთე-
რი, ეთერ ცინცაძე, თამაზის დედა. ცოტა

იქნებოდა იმის თქმა, რომ ის უაღრესად
სათონ მანდილოსანი ბრძანდებოდა. გა-
საოცარი გახლდათ მისა განსხვლულობა
და ლიტერატურული აზროვნება. ქართული
ენისა და ლიტერატურის პედაგოგი იყო და
მე-19 საუკუნის ქართველ კლასიკოსთა შე-
მოქმედებაზე ისეთი დაკვირვებები ჰქონდა,
ფილოლოგიის დოქტორებს შეუწყდებოდათ...
თამაზ ტყემალაძე მრავალმხრივ განათლე-
ბობის პროცესში იყო მრავალშემართველი და მარ-

რომლებიც ამ დღიდ სახელებს უკავშირდება.
მე-19 საუკუნის საქართველოს ისტორია
განუყოფელია საერთო-კავკასიური ისტორი-
ისაგან და ამიტომაც თამაზი წყაროებიდან
სწავლობდა მთის მოძმე ხალხებთან ურთიერ-
თობის თითოეულ ფაქტს, თითოეულ წყალ-
გამყოფს, თითოეული ისტორიული პირის
ბოგრაძისას, რომლებმაც შეემნეს ჩვენთვის
ძალზე მნიშვნელოვანი, საინტერესო, მრა-
ვალწახნაგოვანი ეპოქა. სწორედ ამ დღიდ
სამუშაოს ნანილია კავკასიური ციკლის წე-
რილები: „ნაიბები და რუსის გენერლები“,

„ვორონცოვის პოლიტიკა“, „ისტორიული 1832 წელი“, დაცესტან-საჩარჩოს პირველი იმამი“, „შამილისეული წესრიგი და საქართველოსთან შემაკავშირებელი ბილიკები“ და სხვ.

ფაქტობრივად, ეს არის ერთი ციკლი, რომელიც აერთიანებს კავკასიის ისტორიის სხვადასხვა რაკურსს. ეს ციკლი თავის დროზე გაგრძელდებით იბეჭდებოდა გაზეთ „24 სა-ათში“ და იმთავითვე ღინიშნა თამაზ ტყემალაძის მიერ გაწეული შრომის მნიშვნელობა მე-19 საუკუნის ისტორიის შესანაცვლისა და საერთო კავკასიური იდეის პოპულარიზების საქმეში. კავკასიურმა ციკლმა ავტორის ბელე-ტრისტული შესაძლებლობებიც წარმოაჩინა. მომავალში კავკასიური იმპერია დაინიშნა.

შოელი ტექსტი ისეა აგებული, თითქოს ვრცელ
მოთხოვბას, რომანს ან საგას კითხულობ.

აი, მოკლედ ყველაფერი ის, რაც შეიძლე-
ბოდა თქმულიყო თამაზ ტყემალაძის წიგნის
გამოსვლამდე. გამოსვლის შემდეგ, რაღა
თქმა უნდა, ითქმება გაცილებით ბევრი, მეტი
საჭირო, საინტერესო სიტყვა წიგნზეც და მის
ავტორზეც, რომელიც ამქვეყნიდა ტკივი-
ლიანი წაგდა, სასქაოსაც დატოვა ტკივილი,
მაგრამ დატოვა წიგნიც, როგორც მარადი
აწმყო, როგორც სიცოცხლის ნიშანი – რა-
დგან თუ არის წიგნი, არის სიცოცხლეც.

► დასასრული. დასაცემი “ლს „№11

ესის ჯალიაშვილი

ასეთი გამოგონილი თავპრუდამშვევი ბევრი ამბავია ჩართული რომანში, რომელთაც ცალკე ღირებულებაც აქვთ და რომანის ერთანა სამყაროს ნაწილსაც წარმოადგენენ. მთავარი პერსონაჟის ხასიათი კარგად იკვეთება დედასა და მამასთან ურთიერთობაში. ის მამისგან მიტოვებული შვილია, შესაბამისი სულიერი ტრავებით. ტრაგიკომიკურად იხატება უკვე ცნობილი რეჟისორის შეხვედრა „არტელშიკ“ მამსათან. რეალურად, ორი სრულიად სხვადასხვა სამყარო შეეფეთება ერთმანეთს და ამ შეხვედრიდან არ წარმოიქმნება ნაპერნეკალი. დონ-კიხოტური შტრიხებით იხატება გმირის უპერსაცეპტივო გაუმღებავნებული ამბობი, ოდესლაც ნასწავლი კრივის ილეთებით მამის ცემის და, ამგვარად, მის დაგვანებული დასჯის წარმოსახული სცენები.

საოცრად დამაჯერებელია დედასთან ურთიერთობის ეპიზოდები. ზოგადად, ამ ქალის სახე, რომელმაც ამაოდ იბრძოლა ცხოვრებასთან და დამარცხდა. იგი მთელი სიცოცხლე ოცნებობდა, რომ ნაქალაქარის არქეოლოგიურ გათხრებშე რამე აღმოჩნდა, მაგრამ ისე დაიფერ-ფლა, ვერაფერი იპოვა. დედა და მისი მეგობრები, ე. წ. ზევიადისტები, ისევე, როგორც დანარჩენი საზოგადოება, რომელიმე ჯგუფურ წარმოდგენებსა თუ ოფიციალურად აღიარებულ იდეოლო-გიას შეფარებული, ერთგვარი მსხვერ-პლია კაფეკასეული აბსურდისა. თითქოს რაღაც „პროცესი“ მონაწილეობენ, თა-ვიდან შეიძლება ნებით ჩართულინი, შემ-დეგ კი თვით პროცესისვე მსხვერპლინი. ისინიც რაღაც სამართალს დაექცეონ და ისე იხოცებიან, ვერ არკვევენ, რა დაა-შავეს. დედა მათგან იმით გამოირჩევა, რომ ამ აბსურდულობას ბოლოს თითქოს ხვდება და დასცინის, ითხოვს საფლავში ჩაატანონ გათხრებში ნაპოვნი უძველესი ნატეხი, რათა მომავლის არქეოლოგებს თავსატეხი გაუჩინოს.

საღამოს შინ დაბრუნებული პერსონაჟი თაზოს ეუბნება, რომ დიდი ხანია სახლიდან არ გასულა, ძღვეს კი უამრავი ხალხი წახა და: „ამდენ სიარულში ერთ რაღაცას მიგხვდი, კი არ მიგხვდი, ვიგრძენი... მგონი არ არის ეს ადგილი ცუდი, ჩვენს საცხოვრებელ ადგილზე გეუბნები, ამ ქალაქზე“. ამ სიტყვებში ჩანს თითქოს არა მხოლოდ, ზოგადად, ადამიანური სამყაროს, სიცოცხლის არსის, არამედ, კერძოდ, მისი საკუთარი არსებობის გამართლებაც. გოდერძი ჩოხელის ფინალური ფრაზა გვახსენდება მოთხოვბა „თევზის ნერილებიდან“: ადამიანად ყოფნალირს, და ამას გაითიქრებს ადამიანებზე ხელჩაქნეული პერსონაჟი, როცა მათს გაუტედურებულსა და მოწყენილ სახეებზე მოყვასის გაწირვის გამო სინაწელს შენიშვნავს.

ერთი ჩვეულებრივი დღის თბილისური ოდისეა თვითშემცენებით დასრულდა, პერსონაჟმა ამას ერთი კეთილი საქმით მიაღწია, მეგობრის შვილი გადაარჩინა, თანაც ისე, რომ საკუთარი სიცოცხლე დადო სასწორზე, თანაც ისე რომ ეს არც თაზოს და არც ნანიკოს (გიოს მშობლებს) არ გაუგიათ, ერთი სიტყვით, კეთილი სამარიტელივით მოიქცა, ადამიანი და, ამგვარად, ღმერთი კიდევ ერთ ჯვარც-მას გადაარჩინა. ნებისმიერი ცოდვა ხომ ჯვარცმის მისტერიას იმეორებს. ამან ცხოვრებასთან დააბრუნა, ბედნიერება გაუმრავლა: „სამყაროს კინოფ ალქმა ალარ უნდა დავუშალო საკუთარ თავს“.

გმირმაც თავის მიერვე დაშლილ-დატებილი საკუთარი ცხოვრება „ოქროს ძაფებით“ ისევე შეაწება, როგორც იაპონური კინცუვების ხელოვნების ოსტატმა, რომელიც კი არ მაღლავდა ნანბურებს,

არამედ ოქროთი აელვარებდა. მთავარი
გმირის აღმდგარი მთლიანობის ოქროს
ძაფებად, გამაერთიანებლად სხვა ადა-
მიანები იქცნენ.

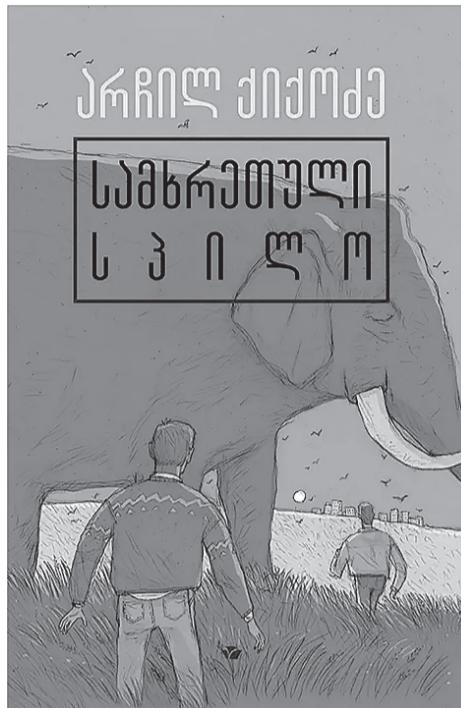
სშირად ძალიან მცირე რამ არის საჭირო, რომ ადამიანმა სიკეთესა და ბოროტებას, სიყვარულსა და გულგრილობას შორის გაჭირული ბენვის ხიდი გადაიაროს – ცრემლის ერთი წვეთი, სხვისთვის უანგარიშოდ დაღვრილი, დაცემულის

უნდა ყოფილიყო ურბანული რომანი და
ნიგნი ქალაქზე, რომელიც თან მიყვარდა
და თან მძულს. ჩემთვის ძალიან ბევრ
ტკივილია ამ ქალაქთან დაკავშირებული...
ნერის პროცესში თითქოს შევურიგდა ა
ქალაქს... უფრო მეტად მიყვარდა, ვიდრ
მანამდე“, – ამბობს ერთ ინტერვიუში
მწერალი.

რომანის ხიბლი ისაა, რომ მწერალი თავისი მოთხრობილი ამბებით მკითხველ

მოგზაურობა ლიონ

არჩილ ქიძობის „სამსრატული სპილო“

Նամուսագրոմագ ցանցգոլով եղլո. Մտա-
ցարմա ցմորմա ցարլզուա ցըօլ ჩայցիոլու-
սովորուց դա „մյէ“ նշանո, „մյէն“ – ու Տյըմոցա-
նութ դպրուա և սեցանց մոյշակցուոնուն ՛մի՛նո,
րագրան յը և սեցանց ճամորուուցելուցից մո-
րինուա արա ճալուցուցեած, արամյէ ցատացու-
սովորուցեած. ուղմէս, մուսո մըցոնքարո տանու-
մայ հայցիոլ սովորուցմա. ման սակայտարու-
ցագարիենուս ցիս տցուոռն սննդա մոմէցե-
նուս ճա արու մաս ար ցամուացցեա և սեցուսու-
ցամուցգոլուց. ամուտոմաց ար ցտանեմբեա
մտերոնքելուս ճա էցիցուս, րոմ յէալայի...
սա ծարյունուա“.

მნერალი დამაჯერებლად ხატავს თაზოს ტრავმირებულ სულიერ სამყაროს. ის, ქუჩაში მიმავალი, არ გამოექმადა უცნობ პატარა ბიჭს, მეგობრებმა საქმის გასარჩევად რომ ჩაიყვანეს მიწისქვეშა გადასასვლელის ლაბირინთში. თაზოს არ შეშინებია, „ჩარევა დაზარა და ეგ იყო ყველაზე ცუდი“. მეორე დღეს კი მისი მკვლელობის ამბავი გაიგო და თვითონ-ვე დაისაჯა თავი გულგრილობის გამო, საკუთარ თავში ჩაიკეტა. ეს იცის მთხოობელმა და ამიტომ ცდილობს თვითონაც უნებურად არ მიბაძოს მას, ამიტომაც ილვიძეს მასში რაღაც რაინდული და აქტიურად ჩაერთვება თაზოს შვილის „გადარჩენის“ საქმეში.

თბილისი, ხმაურიან მეგაპოლისად
ქცეული ქალაქი, თურქული რესტორ-
ნებით, ჩინური მაღაზიებით, სუდანელი
და სირიელი ლტოლვილებით, სამხრე-
თამერიკელებით, ინდოელებით, აღმო-
სავლეთიდან თუ დასავლეთიდან წამოსუ-
ლი ტურისტებით, რომანის პერსონაჟია,
მრავალსახოვანი ქალაქი, სხვადასხვა
ნიღაბს რომ ირგებს და ადამიანებს ხან-
მფარველად, ხან კი ბოროტ დედინაც-
ვლად ევლინება. თბილისია პერსონაჟთა
დორისივრცული ასპარეზი, სადაც თა-
ვიანთ ვწყბებს შიშვლად თუ შენიბბულად
წარმოაჩენენ. სწორედ ადამიანთა, ქუ-
ჩათა, შერბათა და ათასი სხვა მსხვილ-
მან-წვრილმან საგანთა თუ მოვლენათა
ერთობლიობა წარმოაჩენს ამ ქალაქის
სულს, რომელიც ცალ-ცალკე ყოველ-
მათგანშია. „თავიდანვე ვიცოდი, რომ ეს

უნდა ყოფილიყო ურბანული რომანი და წიგნი ქალაქზე, რომელიც თან მიყვარდა თან მძულს. ჩემთვის ძალიან ბევრი ტეკივილია ამ ქალაქთან დაკავშირებული... წერის პროცესში თითქოს შევურიგდი ა ქალაქს... უფრო მეტად მიყვარდა, ვიდრო მანამდე“, – ამბობს ერთ ინტერვიუში მწერალი.

რომანის ხიბლი ისაა, რომ მწერალი თავისი მოთხოვნილი ამბებით მკითხველი

ესა ღროვა

ახლათული საილო“

იმაში აჯერებს, რომ სამყაროში სიკეთე, სინათლე და სიყვარული გადაწნონის სიბნელეს, სისასტიკესა და ბოროტებას რომანის ერთ-ერთ ბოლო ეპიზოდში მე გობარ ვიდასის ელექტრონული წერილი ამცნობს, რომ ვილნიუსის თავზე მფრინავი ბუმტები ისევ გამოჩნდა. მედიკოს და ლეომ ერთმანეთს მიაგნეს. ფეისბუქი „ჩატმის“ ქთით „გამწვანდა“. და როცა გმირი „ქაჩელის ქუჩაზე სიჩუმეს უსმენს“ ის სავსეა ამგვარი ფიქრებით: „რა უნდიყოს იმაზე კარგი, ვიდრე შენს მეგობარი რომ ნანატრი სიხარული ეწვევა“.

„გრძელი შაბათი დასრულდა“, – რომა
ნის ეს ფრაზაც სიმბოლურ მნიშვნელობა
იძენს. ღმერთმაც ხომ შაბათს დაასრულ
სამყაროს შექმნა. გმირმაც დაასრულ
რაღაც ეტაპი თავის ცხოვრებაში და ახა
ლი დაიწყო, მანაც შექმნა თავისი ახალ
სამყარო, რომელშიც ის ხვალიდან სხვა
ნაირად გააგრძელებდა ცხოვრებას და
არ არის გამორიცხული, შაბათის შთა
ბეჭდილებებზე ფილმსაც გადაიღებდა
რომანში გმირის სულიერ-მატერიალურ
გზას ამდიდრებს მასთან პირდაპირ თუ
ირიბად დაკავშირებული უამრავი ადამია
ნის საოცრად შოაბეჭდაც ამბები. ყველ
პერსონაჟს თავისი დასამახსოვრებელი
გამორჩეული ისტორია აქვს, ისეთი, სხვის
თვის მოსაყოლად რომ ღირს. თბილისურ
ოჯახები ირეკლავენ დროში მიმდინარე
ცვლილებებს, საქართველოს ბოლო
დროინდელ ისტორიას სოციალ-პოლიტი
კური ქარტეხილებით. ქუჩაში მოხეტიალი
გმირს გალაკტიონის ძეგლის დანახვისა
გაახსენდება: „მეგონა პოეტს გუჯების და
საშოშმინებელი პერანგი ეცვა და ხელე
ბიც იმიტომ პერნდა უკან გადაგრეხილი
წლების მერე გავიგე, რომ ცეცხლის ალშ
ინვოდა და გამიკვირდა“. რომანი სავსე
ასეთი დეტალებით, რომლებიც წამითაც
არ ათვისებინ მ კოტხვოვს.

အောက်လုပ်သူများဖြစ်ပါသည်။

ဤရောင်းခွဲမှာ မိမိရောင်းခွဲနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတော်းမှု အာဏာရေးဝန်ကြီးခိုင်းများ ပေါ်လောက်ခဲ့ပါသည်။

საგა. არადა, მთხოობელს მიაჩნია რომ რუსეთ-საქართველოს ურთიერთობა „კოლაბორაციონიზმის უსასრულო გრძელება უფროა, ვიდრე წინააღმდეგობის, გამონაკლისები იყო“. პოლონელი ჯიუტად ამ გამონაკლისებზე, გმირუბზე სთავაზობს გადაღებას, მთხოობელს ქაჯუცა ჩილოუყშევილი ახსნება, მარო მაყშევილი მაგრამ ეს ამბები თითქოს უფასურდება მთვრალ პროდიუსერთან მოყოლისას მერე პოლონელი უსვამს კითხვას, როგორ ეპროდა მისი ოჯახი საბჭოთა რეჟიმს პასუხად მოყოლილია ამბავი, რომელშიც 10 წლის ბიჭი მამის ნაქენებით „რაგატე დან“ გასროლილი ქვით სოციალისტურ რესპუბლიკის უზენაესი სასამართლო ფანჯრებს ჩაამსხვრევს. თუმცა ამამ მოპყვება მისი ტკივილიანი აღიარება „მაპატიეთ იმისთვის, რომ მამაჩემი დისიდენტი არ ყოფილა, რომ არც მე ვყოფილვარ გოლიათ საბჭოთა სისტემასთა შერეკინებული ყრმა დავითი“.

მთავარი სიუჟეტური ხაზიდან გადას ვევით, უამრავი მცირე დეტალით მწერა

ლი ქმნის თბილისის, როგორ ცოცხალი და მფეთქავი სხეულის, მოზაიკურ პორტრეტს. ერთ აბბავს მეორე ებძის, მეორეს მესამე და ამგვარად ისატება წარსულისა და აწმყოს ერთიანობა. შთამბეჭდავ ამ-ბებს შორის გამორჩეულია კიდევ ერთი, ინგლისურის მასნავლებლის რეპრესირებული ოჯახის ისტორია, დაუვინწარია მისი ეზო, ბავშვებით დახუნდლული თუთის ხით, ოსკარ უაილდის „ეგოისტი გოლიათის“ კითხვით: „რამდენი რამე შეიძლება დაიტიოს ერთმა ეზომ? ერთმა ცხოვრებამ? რამდენ რამეს უძლებს ერთი გული?“ ბანალური, მაგრამ მაინც უცვეთელი მარადიული პასუხგაუცემელი კითხვებია. მთავარია ეს კითხვები დასვა, პასუხები ამბები და ფიქრის ნაკადებია, რომლებიც ადამიანად ყოფნის ტკბილ-მწარე ბედნიერების განცდას ბადებს. შემაძრნუნებელია გადასახლებული ქალის დახვრეტის ისტორია: „ვიქიქრობდი ჩრდილოეთის ტრამალებზე, თოვლისა და მხეცებზე, რომლებმაც თოვლში უპატრიონოდ დარჩნილი ჩემი მასნავლებლის დედის ცხედარი შექმაბეს“. მათ, ისინი – ამ ნაცვალსახელებით მოიხსენიებიან უპიროვნო ჩეკისტები, უსახოები, სისხლით რომ წერდნენ ისტორიას.

მართალია, მთავარი რეალური სიცრ-
ცე თბილისია, მაგრამ სხვადასხვა პერ-
სონაჟის ამბებით რომანის გეოგრაფია
ბევრად ვრცელია, თხრობაში შემოტკრება
როზეტას სვანეთი, დედის ნაქალაქევი,
მედიოს ევროპა და, ამგვარად, მკითხვე-
ლი წარმოსახვით გლობალური სამყაროს
მაჯისცემასაც შეიგრძნობს.

მწერლისა და მკითხველის ურთიერთობას, მათ შორის დიალოგს ხელს უწყობს, უპირველეს ყოვლისა, არჩილ ქიქოძის, როგორც მთხოვნელის, ოსტატობა. მის თხრობას საოცარი მუხტი და ენერგია ახლავს. ამშების თანამიმდევრობა ხორციელდება გარკვეული რიტმით, რომელიც მკითხველს არ ადუნებს. მას აქვს „სტილის მოხდენილობისთვისაც აუცილებელი სიტყვის მოქნილობა, აზრის სისხარტე“ (იტალო კალვინი).

ერთი შეხედვით, არაფერო ახალი და
განსაკუთრებული არ არის მის თხრობით
სტრატეგიებში, არსებითად, იგრძნობა
კლასიკური ტრადიციული თხრობის ერთ-
გულება, მაგრამ გემოვნება, ერთგვარი
დახვეწილობა, გამოთქმის სიზუსტე და
სიცხადე, ბუნებრივი ნიჭი საგანთა და
მოვლენათა შუაღულის, არსებითის დანახ-
ვისა და შესაბამის სიტყვიერ ქსოვილში
მოქცევისა, კინოსთვის დამახასიათებელი
მოწაფეების ტექნიკა, ეპიზოდების ექსპრე-
სიული მონაცვლეობა, განსხვავებული გა-
მოკვეთილი ხასიათების ხატვა მის სტილს
თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში
უდიდესობა გამოარჩევს.

როგორი მკითხველისთვის წერს არ-ჩილ ქიქოძე? უმბერტო ეკო ამ კითხვას ასე უპასუხებდა: „მე მკითხველის რა მოდელზე ვფიქრობდი, როცა ვწერდი? ცხადია, თანამზრახველზე, რომელიც თამაშში ამყვებოდა... ჩემი მსხვერპლი, ანუ ტექსტის მსხვერპლი, გახდებოდა, დარწმუნებული იქნებოდა, რომ მხოლოდ ის უნდოდა, რასაც ჩემი ტექსტი სთავაზობდა და სხვა არაფერი.“ ყველა მწერალი თავის მკითხველზე ოცნებობს, ერთზე ან მრავალზე, თანადროულსა თუ მომავლის მკითხველზე. ამ ოცნების გარეშე არ დაინერებოთა არცერთი მხატვრული ნაწარმოები. მწერლისა და მკითხველის შეხვედრიდან კი იბადება ის, რასაც მხატვრული ტექსტის გაგება, გააზრება, ინტერპრეტაცია ჰქვია. ვფიქრობთ, არჩილ ქიქოძის პროზა იოლად მოძებნის თანამზრახველებს, რომლებიც სალიტერატურო თამაშში აპყვებან. მისი მკითხველები თანაბრად იქნებიან კლასიკური თუ თანამედროვე ლიტერატურის მოყვარულნი.

► პირველი გვარდიანი

პოდა, ვიც იცის, რომ მარიანა 1792 წლიდან იქცა საფრანგეთის რევოლუციის სიმბოლოდ და რომ ეს სახელი შედგენილია ყველაზე გავრცელებული ფრანგული სახლების მარიანა და ანას შეერთებით და რომ იგი შეიძლება სულაც XVIII საუკუნის პოეტის გიორგი ლაბაგრის ლექსის „მარიანას განკურნებიდან“ ილებდეს სათავეს, ცოტა არ იყოს გაუკირდება, რომ პარიზი-2024-ის ემბლემაზე არა მეტვრამუტე ან მეცხრამეტე საუკუნის ქალი, არამედ სწორედაც თანამედროვე ფრანგი ლამაზმანია აღმატებილი.

პოდა, საქმე ის არის, რომ რაც წლებისა და საუკუნების წინ მხოლოდ მხატვრის ფანტაზიზე იყო დამოკიდებული, მეოცე საუკუნის 60-იან წლებში ფრანგებმა გაარეალურეს: მათ მოილაპარაკეს და გადაწყვიტეს და რომ ეროვნულ სიმბოლოდ რომელიმე თანამედროვე ფრანგი ლამაზმანი ექციათ. და, რა თქმა უნდა, სიმბოლოებად მსახიობები და მომღერლება არჩია.

პოდა, 1970 წლის პირველი „ოფიციალური“ მარიანა სწორედ ბრიჯიტ ბარდო გახდა. მერე ეროვნული სიმბოლოს როლი რიგ-რიგისით მოირგეს მიშეს მორგანმა, მირე მატიემ, კეტრინ დენევმა, ლეტიცია კასტამ და სხვებმა...

პოდა, ვის როგორ, მაგრამ მე მგონია, რომ ლოგოზე სწორედ პირველი რეალური მარიანა გამოსახული – ბრიჯიტ ბარდო, იმ თავისი სახელგანთქმული ქერა თმით.

პოდა, ამის მოუხედავად, თუ ვინებ წინააღმდეგია პარიზში ლიმპიური თამაშების ჩატარებისა ეს სწორედ ბრიჯიტ ბარდოა, რომელიც 89 წლის ასაკში თავისი ამ პოზიციით ისევ მოექცა საფრანგეთის, და არა მატრიცა, კეტრინ დენევმა ცენტრში. თუმცა ეს სულ სხვა ისტორია.

პოდა, კიდევ ერთი თავისებურება გამოარჩევს პარიზის ლიმპიადის ლოგოს – იგი ამავე დროს პარიზის პარალიმპიური თამაშების ლოგოცაა.

პოდა, მე კი რაღა დამრჩენია, გარდა იმისა, რომ ხანგძლივი და მქუსარე ტაშით მივესალმო ამ ორიგინალური ლოგოს ავტორებს და შემქმნელებს. ალბათ ბოლოს და ბოლოს გავიგებ, ვინ არის ამ ბრწყინვალე იდეის ავტორი. ჯერ კი როგორც ავტორი წყარო გვაუწყებს, ეს ლოგო გახსელათ პარიზი-2024-ის დიზაინის კომიტეტისა და პატარა პარიზული სარეკლამო საგენტოს ერთობლივი შემოქმედების ნაყოფი.

პოდა, ვიმორებ, ჩემი დიდი პატივისცემა იდეის ავტორსაც და ლოგოს შემქმნელებსაც. ბოლოს ეს ნახევრად ხურმობითა და ნახევრად სერიოზულად დავქმნ, რომ ჩემი პატარაური ფანტაზით, ამ სამსახოვან ლოგოში მეოთხესაც დავინახავდი, რომელიც ბარდოს გვარის ანაგრამამ მიკარიანა: ბარდო – ბარდო.

პოდა, იქროს მედლის გარდა ხომ არ არის ეს ლოგო ამავე დროს მძლეოსნური ბადრო, რომელიც ანტიური ლიმპიადების მარადიულ სიმბოლოს – მირონის დისკობოლ უპყრია ხელთ?

ერთული ლიმპიადის დელეგაციის, ტელევიზიის უპირატესობისა და ჩემი აკანციურის

პარიზი-2024 დამოუკიდებელი საქართველოს მერე ლიმპიადაა. ატლანტიდან მოყოლებული, საქართველომ ლიმპიური თამაშებზე 10 ლიმპიური ოქრო, 12 ვერცხლი და 18 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა.

საქართველოს, რომლის მოსახლეობა 3,7 მილიონია, ლიმპიადაზე მრავალი ცხენი გუნდი არასოდეს ჰყოლია, მაგრამ ჩევენი გუნდი მუდად ვარსკვლავურია. მის შემადგენლობაში ყველა ლიმპიური თამაშებზე არის სულ ცოტა ერთი ლიმპიური ჩემპიონი. განსაკუთრებით ვარსკვლავურია ჩევენი გუნდი პარიზის ლიმპიადაზე: მასში თოხი ლიმპიური ჩემპიონია, რომლებიც ხუთ ლიმპიური ოქროს მედალს ფლობენ. მათ გარდა გუნდში არიან ლიმპიური ვერცხლისა და ბრინჯაოს მედალისნები.

მსოფლიოს უძლიერესი ადამიანი, ძალასანი ლაში ტალახაძე მრგვალი ლიმპიური ჩემპიონი, შეიდგზის მსოფლიო და შეიდგზის ივნისის 1972-2012 წლებში. მაგრამ ნინოს განსხვავებით იგი, არ არის ლიმპიური

მოდგრინილი ქართველი ძრულობისტები. აյ რომ ლიმპიური ჩემპიონია – ლაშა შავდათაუაშვილი და ლაშა ბექაური. ამავე დროს ლაშა შავდათაუაშვილი ლიმპიური მედლების სრულ კომპლექტს ფლობს: ლონდონის იქროს, რომ ბრინჯაოს და ტოკიოს – ვერცხლს.

საქართველოს ლიმპიური კომიტეტის დაგალებით ახლა უკვე მეტყველედ მოვამზადე საქართველოს ლიმპიური ალბომი. პოდა, სიჩქარეში, რომელიც მხოლოდ საგაზითო სიჩქარესან თუ მოვა ახლოს, გამომრჩენია და ლაშა შავდათაუაშვილის მის დოსიეში ტოკიოს მედალი

ჩემპიონი – მხოლოდ ერთადერთ ვერცხლის მედალს ფლობს. ნინომ თავისი იქროსა და ვერცხლის მედლები ჯერ კიდევ 1988 წელს შემდეგ მოიგო ბეიქინში, საბჭოთა კავშირის გუნდის შემადგენლობაში, ბრინჯაოს მედალი კი 20 წლის შემდეგ მოიგო ბეიქინში, საქართველოს გუნდის შემადგენლობაში. ნინო სალუქაძეს ეკუთვნის კიდევ ერთი რეკორდი: რიო-დე-უანეროს ლიმპიადაზე იგი თავის შვილთან – ცოტნებით – ვერცხლს.

რაც შეეხება ქართველ მოჭიდავებებს, ლიმპიური გუნდშია ლიმპიური პრიზიორი ბრინჯაოს გენი პეტრიაშვილი – ლიმპიური ვერცხლის და ბრინჯაოს მედალოსანია.

პირველი – ჯერ ძიუდოზე და მერე – ფარიკობაზე, გააჩნია, რომელი რომელს დაასწრებდა. მათი არენები ახლოა ერთმანეთთან – სენას გადახავალ და მორჩა. ასე ვიქენებოდი ერთ დღეს სასანაულებრივი რეკორდისა და ორი ქართველის ლიმპიური გამარჯვების მოწმე და მონაზილე, მაგრამ კაცი ბეტონი და ოლიმპიადის ორგანიზაციური სიცილით ურმე კვდიბოდნენ. არა იმიტომ, რომ ჩემი გეგმა არ იყო სწორი ან რომ რომელიმე ქართველის წარმატებაში ორგანიზაციური ბეტონში ეპარებათ. სულაც არა. საქმე ლიმპიური არენათა განლაგებაშია. მართალია გრან-პალე, სადაც მოფარიკავთა ტურნირი იმართება ძალზე ახლო ძიუდოს დაბაზთან – მარსის მოედანზე, მაგრამ მე ხომ დალას ჯერ ნინო სალუქაძის სროლას მინდა დავესწრო. არადა, როგორ გინდა ლიმპიურ სასროლეთზე დროულად მიხვიდე ან იქიდან სანდროს ბაზაძეს ჩამოუსწრო გრან-პალეში?! პარიზიდან პატარა ქალაქ შატორიუმდე, სადაც მსროლელები უნდა შევჯიბრონ ერთმანეთს, 290 კილომეტრია! სამი საათი მინდა აცტივანებინი ვერსალის გზაზე. ეს არის, ლიმპიადა პარიზში ტარდებაონ?! როცა აფრიკანთა ლიმპიური ასპარეზობაზე გამოის სიმორის გამო ლიმპიადის დედაქალაქიდან შორს ტარდება, გასაგება, მაგრამ ნუუთ ტყვიის მსროლეთათვის არ გამოინახა ადგილ სადმე, ვთქათ პარიზის შემოგარენში? ვთქათ კიდევაც წავედა, ვთქათ წინობ 10-სთვის ის თავისი ისტორიული ტყვიაც გაისროლო, უკან ბაზაძეს სტარტს მაინც ვერფრით ჩამოუსწროება, ვერც სარდალაშვილისაც და მხოლოდ მათ ფინალებს თუ დავესწრები.

შეადარე ახლა ამის ტელევიზია და მისი შესაძლებლობები! ზიხარ სახლში, ფლოსტებში ფეხბურთილი, ყავითა თუ ლუდის ქილით შეიარაღებული და ხან შატორიუში უყურებ ნინო სალუქაძის სარეკორდო სროლას, ხანაც ფარიკაოზე გადაერთვები. და სანამ ბაზაძე ან სარდალაშვილის ფინალშე მივლენ, მანამდე იქნებ ჩვენი მოცურავის ანა ნიუარაძის საკალაფიაციო გაცურულასაც შევალი თვალი 100 მეტრზე ბატერიულათ ცურვაში პარიზის დეფანსის არენაზე და, რა თქმა უნდა, მოკრივე ლაშა გურულსაც უგულშემატებრი იქნებოდეს სინერგები როლან-გარისზე.

ზოგადად ტელევიზია მასობრივი ინფორმაციის საშალებრიდან ჩემთვის ბოლო ადგილზეა – პრესისა და რადიოს შემდეგ, მაგრამ სპორტის გაშუქებში მას ბადალი არ ჰყავს! ტყუილად კი არ არის, რომ სპორტის ბევრი სახეობა ისე ცვლის თავის წესებს, რომ მაქსიმალურად მოერგოს სატელევიზიო ფორმატს. წლების წინ ერთგან უკვე დაწერებ და ახლაც გავიმეორებ, რომ ადრე თუ გვიან სპორტი სატელევიზიო პროექტად იქცევა.

პირდა, ტელევიზიო ჩემს სასტუროშიც იქნება, მაგრამ ის გამორჩევით ქართველ სპორტსმენთა გამოსვლებს არ აჩვენებს. ასე რომ, ძნელი სათქმელია, ვინ არის რეალურად ლიმპიური პარიზში – მე, რომელიც იმ დროისთვის მართლა პარიზში ვინები, თუ რომელიმე ქართველი გულშემატევარი თავის სახლში, თავის ტელევიზიონის წინ. აი, ერთი კონკრეტულ პასუხი კითხვაზე – მოერება თუ არა დედაში ვიზუალური რეალობა რეალურ რეალობას?

ყოველ შემთხვევაში, ახლა როცა ამ სტრიქნის ვწერ, იმაზე ვფიქრობ, ხომ არ შეიძლება, თუ მატარებელი ან ავტომანქანა ამის საშუალებას მომცემს, ლამეგვიან ან დილადრიან წავიდე იმ შატორიუში, დავესწრო ნინოს პირველ სროლას, მერე სასწრაფო დამატებიც პარიზში, სადაც იქნებ სანდრო ბაზაძის მეორე ან მესამე და შემდგომ ორთაბრძოლებს ჩამოუსწრო და მერე საამოს ძიუდოს ფინალებამდე იქნებ სადმე საუზმობა თუ სადილობა თუ ვახშმობა მოვა

დაუბილა ბელიანიძე

დიდ ხეს ხომ დიდი ნაფოტი სცვივა, როგორც ანდაზა მართალი ამბობს. ყინვაში მხოლოდ ხებს არ სცვივა, ქარს უმართავენ მოვარდნილს სამბოს. დიდ ხებს ხმებიც სჩვევიათ დიდი, შემოძახება ომახიანი, გაისუსება მსმენელი რიდით, მათით ამაყობს მხარე ტყიანი.

დიდ ხებს დიდი სჩვევიათ დარდიც, როცა არ არის თავსზემოთ ძალა. ფეხებს უკოცნით მთ ეკალ-ბარდი, უხევ ჩრდილში კრძალვით რომ მიიმაღლა.

დიდ ხებს მუდამ დიდი ჰყავთ მტერი, არ დაელევათ მოკეთეც თუმცა. დიდი ხებით ამაყობს ერი, რომ შერჩენილან ჭაბუკ მოხუცად.

დიდ ხებს უნდა ვუთხრათ დიდება, საუკენებს სძლებენ რომელიც. ნაფოტი შეშად გაიყიდება და ჩანთქას ცეცხლი გაუძღომელი.

დიდო ხებო, დიდება თქვენდა, ო, არის თქვენში რაღაც მეფური! თქვენს ყოფნას ახლავს სულის განწმენდა და გამომცხვარი პური მეურის.

ალმართის დალმართი მოსდევს, სიხარულს – მწუხარება და გაიმარჯვებ იდეს, მოძმე გექცევა მტრებად.

ავდარი შეცვლის დარებს, ამინდებს ვერ ენდობი, დროა – თოვლის მიაქვს არე, დრო – არის თოვლის დნობის.

დრო არის სიყვარულის. დრო არის ვარდის ჭერიბის. ყოველს აქეს დასასრული და გულს ედება ობი.

მწვერვალზე ასვლას მოსდევს დაშვება სახიფათი. დიდად ზუ გაიოცებ, თუ გზა არ გერგო ფართო. დიდად ზუ გაიოცებ, უეცრად მოწყდი. ალმართის დალმართი მოსდევს, ვინც იცის, მაინც უკვირს.

ნაძვისხმი. თიხოები

ჩაბნელებულ სცენაზე დგას ჩამქრალი ნაძვისხე და ყირიან ბავშვები – „ნაძვისხეო, აინთე!“ ნაძვისხე არ ინთება, არც ბავშვები ცხრებიან და თეატრი ზანზარებს, ექი ფანჯრებს ანყდება. ასე იყო იდესლაც, როცა ბავშვი ვიყავი და თეატრის სცენაზე მოკაზმული ნაძვისხე პგავადა ლამაზ პატარძალს, იდგა უამი ქორნილის, ბავშვები კი – მაყრები, შევხარიდით ყიუინით. სულში ყველას გვინთა ჩვენ წილი ნაძვისხე, მაგრამ ამ ცხოვრებაშ არადა არ ინთება. ჩაბნელებულ სცენაზე იგი დგას მგლოვიარე, აგონდება ტყე და მზე, თოვლის დლესასწაული. აგონდება ჩიტების არეული გალობა, როცა თაგა ინონებდა და მოქარმდე ხარობდა. პგავად ნალვლიან პანაშვიდს საახალნლო ზემინი და ჩამქრალი ნაძვისხე სცენას. და ამაოდ გავყვირით – „ნაძვისხეო, აინთე!“ ზეცა ფიფქებს გვიგზავნის – მოსალოცავ ბარათებს.

მაინც მივიწევთ მაღლა, თუმცა მოწყდებით, ვიცით. და არ გვეტყობა დაღლა შეკრულებს მტკიცე ფიცით.

შენსანდობარი

შესანდობარი მოთიბულ ბალახს, ნაქცეულ ხებს – შესანდობარი! თვალით უხილავს და თვალით ნანახს გარდაცვლის შემდეგ – შესანდობარი!

შესანდობარი ნასულ ახლობლებს, ნაციონალ და უცნობთ – შესანდობარი! მე დამებედა, ყველა მახსოვდეს, გინდ იყოს უცხო, გინდ – მეგობარი.

შესანდობარი გამტრალ სიმღერებს, ან ჩაუწევალა ჩამქრალ ეკლაბტრებს, ანდა ყაყაჩის – ყელს რომ იღერებს, თავის ნათელს რომ მინდვრად ვერ ატევს!

შესანდობარი პეპლების ფარფატს, უძროიდ ნასულ მგალობელ ჩიტებს! ამ შესანდობარს გემოსაც ვატან, ვსვამ და ვგრძენობ, როგორ გამოვიფიტე.

შესანდობარი – ვინც კი მიყვარდა და ახლაც მიყვარს, მაგრამ სად არის! მკვდრის მზეს ხსოვნისა დაფარავს ფარდა და შესანდობარ ამოთქამას ქარი.

შესანდობარი შვლის ნუკრის დედას, ვეფხესა და მოყმეს – შესანდობარი! ვსვამ და მე ყველას თვალნითივ გხედავ, ვინც კი წავიდა დაუგმობარი.

თევზი

მეთევზე ნაპირს უახლოვდება, ვაი თევზების ბრალი! აგერ, იელვეს წყალში ლოდებმა თევზიც გამორჩედა მალი.

ანეესი უკვე ჩაშვებულია და სატყუარა მოჩანს. ჭკვიან თევზს აქეთ არ გაუვლია – იცნობს მეთევზეს ყოჩალს.

შემცდარი თევზი წყალში ბევრია და სატყუარას ყლაპავს. მათში ჭკვიანიც გამოერია, უცხონდა მამა-პაპა!

ვერც ანეესი და ვერც რამე ბადე იმას ვერ მოერევა. ქევენად ჭკვიანად თუ დაიბადე, ვერ გაცდენს თვითონ ევა.

მეთევზე ნაპირს უახლოვდება, თევზაბის დრო დადგა. თევზის ჭერაა ზოგჯერ ცხოვრებაც, სარჩი გაკლდება რადგან.

მდინარის ტალღებს ააქანავებს დაჭერილ თევზთა ხსოვნა. სარჩი აავსებს მეთევზის ნავებს, თუმცა – ჭირს თევზის შოვნა.

ნაძვის ზინგი

მე ამ უცხო ქვეყანაში მარტობის შეტემინდა. ქარი დამდევს და თან გზას შლის – სახლში მინდა! სახლში მინდა!

ბედნიერი ვიყავ ბავშვი მზის მკერდევებ რომ გაირინდა. ალარ მაქეს სამოთხის საშინა – სახლში მინდა! სახლში მინდა!

თავდავიწყებით ჰყვავის კაკალი, ეპოტინება ზეცას კანკალით, გადახსნილია ზეცის ცხრა კარი და ვერას აკლებს ქარი მზავარი.

თავდავიწყებით ჰყვავის კაკალი, გარკეულია ჩემი გზა-კვალი ალარავისი ალარ მაქეს ვალი და ვარ ნეტარი, ანუ მაკარი.

ლმერთი, მიბოძე მოთმინების სავსე ფიალა, რომ მოვიპოვო სულის სიმშვიდე.

მე რა ჯარაში

მარტო არა ვარ, ჩემი ფანჯრის წინ ჭადარი ხარობს და ყველებით მესალმება გალვიძებისას. არც ის ჭადარი არ არის მარტო – იმას მე ვყავარ იქვე, თვალწინ და ყველებით თვალს რომ გავახელ, მეც ვესალმება. გადავიტანებ რამდენიმე დღის შემდეგ, გადავიტანებ რამდენიმე დღის შემდეგ, გადავიტანებ რამდენიმე დღის შემდეგ, ფანჯრის იქით ის იფურჩენება, ფანჯრის აქეთ – მე. მარტო არა ვარ, აქვე მყავს ჭადარი, ჩემო ერთგული მეგობარი, და არც ჭადარი არ არის მარტო – მას ხომ მე ვყავარ!

ლერი ჩანტლაძე

ნძელი

გაზაფხულს მოსდევს ზაფხული,
დილის ცვარს – თბილი საღამო,
სამყარო უსასრულოა
და მჯერა: დაუსაბმიოც.
რაკი ასეა, სამყაროს
ცენტრია ყველა წერტილი.
მათემატიკით, ფიზიკით,
ალბერტს გადაწყვეტილი.
ახლა პალახზე ვაგდივრ
და სუფთა ზეცას შევცერი,
ჩემზე სამყაროს თაღია
რიც ყველას აქვს ჩემფერი.
ნუ ფიქრობთ გაყოფილის,
ამ ამბავს, კუდი მოებას,
პირიკით: დემორატიულს
ვლებულობით გარემობას.

ერი

ფეხქავდეს ერის სული
სხვა რა ინატროს კაცმა,

ბოლქვაძის კრიმანჭული,
ილიოს ფეხთა გასმა,
ანჯაფარიძის ყელი,
გუდაშვილის ხელი,
ბებაჩემის ყველი
და ჭად კეცის, ცხელი.
შოთაის მუზა, ბრძენი,
ბარათაშვილის ქარი,
ალმაშენებლის ცხენი
და მსარგრძელების მსარი.
არ დაგვტყობოდეს დაღლა
გალაკტიონის ნიჭის
და საკაქეს ახლა
გაცოცხლებოდეს ბიჭი.

ნერიობით

შენ რო მანდ ღილინებ,
მე აქ ვიგინები,
რატომ? მაგონდება
სატრფოს კიენები!
შენ რო იღილინ
ჩემი სალილინ,
ზედვე გამოწრუპო
ჩემი წილი ღვინო,
მერე სხვას მიუკადე,
მაგრად მოილინონ –
თუ გწამს, ამისენი:
არ უნდა მეწყინოს?
კარგი... კარგი, ძმაო,
მიპატიებია,
აპრილ-მაისია,
ტყისპირს იქია...
მოდი, იცი, რა ვწანა?
ვარი ვტკიცოთ ღვინოს,

ტყესთან ციცქნა ჩიტის
უდურტულს მოყუსმინოთ,
ჩენენ საღილინ
ორხმად ვიღილინოთ,
მერე გვირილებში
ჩავწევთ, წავუძინოთ!

კისერზე როვორც
დევი, მაზიხარ,
ქვეყნის მტრებისთვის
ფიანდაზი ხარ!

ზახობი

„რითმა, მოძალადე, სხვაგან მექაჩება...
შოთა ჩანტლაძე

ნუ ითვალისწინებ რითმის მუსიკას,
განზე ვერ დადებ რითმების ჯადოს,
როცა დაერწმუნდი, ვყერი მასუკან:
ძალ შესწევს რითმის შედევრი დადოს.
ერთს შეგახსნებ, მეტს საკმაოზე,
შენც განცვილებდა, ახლაც მაოცებს,
ძნელია პოვო მაგ რითმის ფარდი:
„ცის სილაუგარდე – სილაში ვარდი!“
ანდა, რითმითა რიტმში ჩართული
ლურჯა ცხენების რზოლა ქართული...
„აქ რომ თალებია, სცენითა შეკვენება,
ისე ნაგებია, სიზმრის გეგონება!“

სო მეტყემრიებს

„ო, სისხლო ჩემო, სად არ დაღვრილო...
ირ. აპაშიძე

ო, ოფლო ჩემო,
სად არ დაღვრილო,
ღირსებავ კაცის
არსად დახრილო,
ო, გულო ჩემო,
რარივ ნაზი ხარ,
სამოშობლოვ, ჩემო,
რა ლამაზი ხარ,

კი, ყველაფერი დარჩა წარსულში,
ანმყო მანვება მძიმე ლოდებად,
რაღაც თუ ვიღაც ფუთფუთებს სულში,
ნეტა რა უნდა, რას ელოდება?
მესმის ჩურჩული: „დუმ სპირო, სპერო“
(სანამდი ცოცხლობა, სუნთქავ იმედით),
ყოველ წუთს, რიურაჟს, უნდა ეფერო,
ბოლო სუნთქვამდე ვიდრე მიხვედი.

ალაზა მთისშვილი

ურუბი

ფეხშიშველა მივდიოდი,
შენ იჯერი შავრა ცხენზე,
შენ რა ქარშიც ნანაობდე,
მეც იმ ქარში დამარნევდე.
არც შენ მეითხო, არც მე გაითხავ,
ალაზაფერ დანარჩენზე.

დილის ხუთია ქუჩში ძალი იღრინება.
მშენებლობებზე, ახლა ქვის რო მინაც და მინდორიც,
ყვაოდნენ ვარდება.

შუადლით პარი მძიმდება.

დალლიოლ ხმაურით შევება ასაფალტზე,

ედება აქა-იქ შერჩნილ ბალახებს.

ბალასის ჩრდილების შეფარულ შრიალში

კალია წრიალებს.

ას მეტრში ზღვაა და პლაჟი.

შიშველი ქალები მზეს ეფიცხებიან,

ეს მერე, შეადლით.

ახლა სიცისფრის ტონები ედება ცას,

გამოვეტილს ბეტონის კედლებში...

მტერმა უყურა ამ ყველაფერს ფიზიტილი თვალებით.

არა და არ ჩანს ის დაბრედილი ლაპლაპა თევზიც.

დაცურავს საღლაც, მტკანარ წყლებში.

ეს ცალე ამბავია.სხვა ამბავი.მერე მოვყები.

თენდება ტაძრის ქეჩაზე,

ქალაქში, ქვეყანაში, განედზე.

თავს დაგანებებდი რო რამე,

მაგრამ ყველაფრის თავიდან დაწყებას,

ყველაფრის არევას სხვა ძალა სჭირდება.

რომ არა დაღლა, ავრევდი ყველაფერს.

ღამეთა სიცისფრე სხვაგვარი სევდაა,

ტაძრის ქუჩაზეც სხვაგვარად თენდება.

ძალი ყეფს.

ქარავანი მიდის.

ბეტონის კედლელი მაღლებება.

საკუთარ სიზმარში ვარდები. ფსევრი კი არა ჩანს.

ეს უსათუოდ ფარული შიშია და

დაბალი წნევის უნივალობა.

გაღვიძებს ქუჩის ფარული ძახილი,

სურნელი პლაჟის.

და რაღაც, რაც ლექსივით შემძრალა ტანში

და ყველა სახსარში და ყველა ძაღლში

და ყველა არქონაში და ყველა არყოფნაში

და ყველა არნდომაში და ყველა არდანებებაში

და ყველა ართქმაში და გალავს

ნელ-ნელა, ნება-ნება,

თითქოს კოტეტელს წრუპავდეს

ვიღაც მომლიმარი ტაპი პალენგითა

და წითელი ლასტებით.

ამასობაში გათენდა.

„ცეცხლის მზე აენთო, აცურდა,

დროშები ჩარა!“

თავს შევუძახე – გამაგრდი-მეთქი, დედაკაცო,
ქმარ-შვილის, მშობლების, მტერ-მოყვრის პატრონ.

გამაგრდი მეთქი, შე უმადურო,
კვირიკობის შუადლეში შობილო,

თავგამეტებულო,

შე დედლო!

თავს შევუძახე – გამაგრდი-მეთქი, ნიშა ხარო,

შე ჩილია, შე სამგლე, შე სახარე,

შე ქედადერეკილო, შე ულელში თავნარგულო.

შე ბებერი!..

თავს შევუძახე – ჰეი-მეთქი, ქალო,

ტკივილებით დაღლილო,

უმაკიაუ-უყელსაბამო,

უბეჭდ-უსაბოთო, უგვანო, გომბიო.

ყველასთან ძალიან ნამდვილო.

რა ჯილა გადგია, რა შეუქ გიციაგებს,

რა ფერი დაგდება ღინებებზე?

თავს შევუძახე – ჰეი-მეთქი, დედა მგელო,

სავსემთვარეობის მოდარაჯევ,

ძუძუზე ლეკვებმოკიდებულო.

ჰეი, მეთქი, შე ალალო, შე მარტომყოფო,

შე დაუნდობელო.

უძველეს გვარის და ჯიშის მოდარაჯევ.

თავს შევუძახე – დედოფლალო, აპა, სკიპტრა-მეთქი,

მწყემსთა არგანი.

ტაძარი მეთქი, კლდეზე აგებულო.

დაღლილი, უფალო, სახლი ჩემი... და

„ქალნულო, მისხენ ბორენა ჭირმარაგალი!“

1/ნაზარის

ბერია-ქალო, აღაზას, სად წასულა შენი ქმარი,

კალოს ლენდა, ძნას აგებდა,

გამოცაგრისა და ნამდვილის ზღვარზე

ოლგა ტოპარშვის ნიგნი „მოტლაციური თვე“
ილია ზანდერია

2018 წელს ნობელის პრემია ლიტერატურის დარგში არ გაცემულა. მიზეზი ის იყო, რომ უან კლოდ არნო, რომელიც საქამიად დაახლოებული პირი იყო ნობელის კომიტეტთან (ის გახლდათ კომიტეტის ერთ-ერთი წევრის, კატარინა ფროსტენს ნის მეუღლე და ამასთანავე დაფინანსებას იღებდა კომიტეტისგან), თვრამტება ქალმარა ამხილა სექსუალურ შევიწროებაში.

2018 წლის ნოემბრი 2019 წელს გაიცა, რამაც ასევე აზრთა სხვადასხვაობა გამოიწვია მეთხველში და ლიტერატურულ წრეებში. პრემია ორ ავტორს ერთ-დროულად გადაეცა. 2018 წლის პრემია ოლგა ტოკარჩუქს ერგო, 2019 წლის კი – აგსტრიელ მწერალ ჰეტერ ჰანდგეს. თითქოს ერთი წლის წინ აგორებული საანდალი გამოისყიდათ, ნოემბრის კომიტეტმა 2018 წლის პრემია პოლონელ მემარცხენე ფემინისტ ქალს გადასცა. ორი ავტორი, ორი სრულიად განსხვავებული ხმა ერთობულ ლიტერატურაში, ერთი მხრივ, ჰეტერ ჰანდგე, რომელსაც კარგი ურთიერთობა ჰქონდა სერბ დიქტატორთან, სლობოდან მილოშევიჩთან (ის ერთ-ერთი იყო, რომელიც მის დაკრძალვას დაესწრო და ასევე დაკრძალვისას სიტყვაც წარმოოქვა), ასევე, გამორჩეული იყო საკუთარი განცხადებით ბალგარეთის ომთან დაკავშებით, როდესაც მან უარყო სრებრინიცის გენოციდი, რომელსაც 8000-ზე მეტი ბოსნიელი მუსლიმის სიცოცხლე შეეწირა, მეორე მხრივ კი ოლგა ტოკარჩუქი – ფემინისტი, ეკო-აქტივისტი, რომელიც მემარცხენედ პოზიციონირებს და მის ერთ-ერთი წიგნი კი, „წიგნი იაკობისა“, პოლონელი ნაციონალისტების კრიტიკის საბაბი გახდა, მას ბრალი დასდეს ანტიპატრიოტიზმი, თავის მხრივ ტოკარჩუქმა უკანვე დაუბრუნა ეს ბრალდება პოლონელ ნაციონალისტებს. მოკლედ რომ ვთქვათ, 2019 წელი ამ ორი უმნიშვნელოვანესა ავტორის და ამასთანავე პოლიტიკური ხედვების შეპირისპირების წელი გამოიდგა ნობელის კომიტეტისთვის. ერთი მხრივ, ეს საინტერესო პროცესია, საკუთარი ისტორიის გადაანალიზებით, მივიწყებული მსხვერპლების გახსნებით, ამასთანავე, ორი ერთმანეთთან მუდამ კავშირში მყოფ დარგზე, ლიტერატურასა და პოლიტიკაზე საუბრით. ამასთანავე, თავისი მარადიული კითხვით, უნდა განვისახვავოთ თუ არა მწერალი საკუთარი პიროვნებისაგან, პოლიტიკური ხედვებისგან. მაგრამ ერთი კი ყოველთვის ნათელია, რომ ყოველი ტექსტი თუ ყოველი სიტყვა პოლიტიკურია, „აპოლოიტიკური ლექსებიც პილიტიკურია.“ – იტყვის ასევე პოლონელი ნობელიატი ძალი, ისტორია შეიმბრუნსა, თუ ასევა არის.

ქალი, ვისლავა მიბიროსკა. და ასეც არის.
სხვადასხვაობა სხვადასხვაობად, მაგ-
რამ რამდენიც უნდა ვიდავოთ, ეს ორი
ავტორი მაინც მინშველოვან ადგილს იყა-
ვებს თანამედროვე ლიტერატურაში და ეს
ნობელამდეც ასე იყო. ორივე ავტორის
ტექსტებში ჩანს ეს ღრმა ფსიქოლოგიური
ჭვრეტა ადამიანებისა, რომლებიც გარკვე-
ულ გარდამავალ, ტრანზაქციულ პერიოდში
გაჩნდნენ, ეს ღრმა ფსიქოლოგიზმი ორივეს
საინტერესოს ხდის.

ოლგა ტოკარჩუკის „შოტლანდიური თვე“ განსხვავებული ტექსტებისგან შემდგარი კრებულია. მათი დიდი ნაწილი სულ სხვადასხვა დროით პერიოდში მონაცელობს, მათი პერსონაჟები მუდამ განსხვავებული ხანიდან არიან. შევხვდებით მეჩვიდმეტე საუკუნეში ბატონის მეტე, მის შემდეგ კი მათ დაუდინოს დამოსული წყლით? მე ჩემი ნიღლი ვიცხოვდები და ვიცი, რომ ასეთ მწვევე სურვილთან ბრძოლას აზრი არა აქვს — დინებას ნაფილივით უნდა მისცე თავი, მგრძნობარებულიორანტი უნდა იყო, რადგან მისა არც დარწყულება ძალგიძს და არც დაოკება. ყველა, ვინც სხვაგარად ფიქრობს, თავს იტყუებს. ისიც სხვანაირად ფიქრობდა: „

კარზე მომსახურე გლეხებს, ამასთანავე, სადაც კლასიური ხანის არისტოკრატებს და ამასთანავე თანამედროვე პოლონეთში მცხოვრებ გოგონას, თოვლში მოსარტულეს დედამისთან და პატარა ბავშვთან ერთად, რომელიც მაბას დაექებს.

პერსონაჟების და თროპების ასე აორეული

პერსონალის და დროების ასე აღრევა ერთ ჩახალართულ ქსელს ქმნის, მაგრამ ეს უმისამართოდ (ან შესაძლებელია სრულიად მიზანმიმართულად) გასროლილი ქსელები ძაფრებს, რომ ეს სიყვარული ყველა ძემთბ-ვევამზი ცალმხრივა, სიყვარულის ობიექტი კერ პასუხობს გაცემულ გრძნობებს, საქმეცისაა, რომ მიუხედავად ამ წაგებული თა-

მაშისა, შეყვარებულები უკარს არ ამბობენ
მთავარი მათოვის მშრალი პრაგმატიზმი არ
არის, როდის იყო სიყვარული პრაგმატულ
ხედვები გამომწყვდეული, მთავარია, მათ
უყვარდეთ, თუნდაც მათი გზები არასდროს
გადაიკვეთონ ერთმანეთში.

როგორც დასაწყისში ვახსენე, ოლგა
ტოკარნეულს ახსიათებს პერსონაჟების ფსი-
ქოლოგიური კვლევა, მათი შინაგანი მდგრა-
მარეობის საკმაოდ მწყობრად გადმოიცემა
თავად აუტორი ფსიქოლოგიას სწავლობდა
ვარშავის უნივერსიტეტში და ამის შემდეგ
რამდენიმე წელი ფსიქოთერაპევტადაც მუ-
შაობდა. ეს გმილცდილება, რომელიც მან ა-
პერიოდში დაიგროვა, კარგად ასახა თავის
ტექსტებშიც. აյ რამდენიმე მოთხოვნაში
თავად აუტორის გამოცდილებებსაც ვეც-
ნობით, პროტაგონისტად შეგვიძლია თავად
მწერალი მოვაგაზროთ. მოთხოვნაში „ჩე-
გვარა“ ნაჩერნება სწორედ ფსიქიატრიულ
კლინიკაში მიმდინარე მოვლენები, სადაც
ადამიანები სწორედ მენტალურ თუ ფსი-
ქოლოგიურ აშლილობებს უმკლავდებიან
მათვის ეს ახალი მოუხელთებელი, მუდ
მივად ცვალებადი დრო საკმაოდ საკეფვოა
ეს ტემპი მათ ცვლის და მიჯაჭვულობას
უჩინს ნარსულისადმი, როგორც ეს ერთ-

მოთხრობების ერთ-ერთი უმნიშვნელო
ვანესი რამ თხრობის სტილია. ერთ-ერთ
თავის ღერძიაში ილგა ტყკარჩქენი ამბობს
„ოდესმე იმაზე თუ დაფიქრებულხართ
ვინ არის ის საიცარი მთხრობელი, რომე
ლიც ბიბლიაში ყველას გასაგონად ამბობს
„პირველად იყო სიტყვა“? ვინც სამყაროს

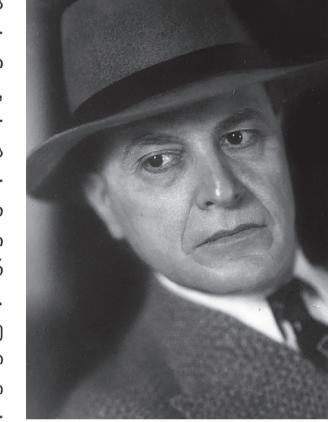
შექმნის პირველ დღეს აღწერს, როდესაც უქაოსი გამოეყო წესრიგს? ვინც კუსმოსის შექმნის სერიალს თვალს ადგევნებს? ვინც იცის, რაზე ფიქრობს, ეჭვობს თუ ჭოჭმა-ნობს ღმერთი და ხელის აუკანკალებლად გადააქვს ქალალზე წარმოუდგენელი წინადაღება: „და დანახა ღმერთმა, რომ ეკარგი იყო“. ვინც არის ის, ვინც იცის, რა ფიქრობდა ღმერთი? თუ ყოველგვარ თეოლოგიურ ეჭვს გამოვრიცხავთ, შეგვიძლია ეს იდუმალი და მგრძნობარე მთხრობელი შესანიშნავ და სახასიათო მთხრობლად მივიჩნიოთ. „მგრძნობარე მთხრობელი ერთ-გვარი ძიებაა მეოთხე პირისა. გამომდინარე

იქიდან, რომ თანამედროვე ლიტერატურა
სრულად მოიცვა პირველი პირის თხრო-
ბამ, რაც უფრო მეტად სუბიექტურს ხდის
ნაწერს. მაგრამ, ამასთანვე, რიგით მოკ-
ვდავების თვალით დაგვანახებს გარემოს
ავტორი ცდილობს სრულიად ახალი ფორ-
მა გამოძებნოს ამბების მოსაყოლად, მაგ-
რამ ეს ახალი სწორედ ის ძეველი ფორმაა
რომელიც ბიბლიაში გვხვდება. ერთგვარ
ყოვლასმომცველი მთხოვბელი, რომელიც
სრულად ყვავოს ათიტავს. ეს ერთგვარ

სოფლად ყველას დაიტენი. ეს ერთგვარი
გაქცევა პირადი სუბიექტურობისგან, მაგ
რამ შორსაა მესამე პირის მიერ მშრალა
აღნერისგან. თხრობის ფორმების ძიება
კარგად ჩანს მოთხრობაში „შოტლანდიური
თვე“, რომელშიც ავტორი საკუთარ თავზე
ინყებს წერას და ასკენის: „თურმე შეუძლებელია, ერთდროულად დამკვირვებელიც იყო და დაკირვების ობიექტიც — ის ვისაც შეიცნობენ და ის, ვინც შეიცნობს ალბათ ამიტომა, რომ ყველა მოგონებაში თვისის წილი ტყუილი იმაღლება, ყველა ავტომბორგრაფია კი ფიქცია.“ ეს ერთგვარი შეუძლებლის შესაძლებლად ჩეცევა ავტორი აიძულებს ამბები მოჰყვეს, ექსპერიმენტები ჩი ჩატაროს. ყოველი მოყოლილი ამბევი თუნდაც რეალური, მისთვის ფიქციად, გა მოაწონოს თამაში არ არის. მაგრამ

մողաքանոն լուրջորագուրած ոյցեցա, մագրա ոյնեց սუլ սանոնաա ձմդզցօնձա ըս պաշտա զյուր ճա տացա զոյցէու, լուրջորագուրու լու թյէլսիո ոյցեցա հրալուրած, նամքանու ամեցա, ըս կո օև սալաա, րոմելուու լուրջորա չա զյուր կուրց պերինոն լու այշա ցամոցնոնու ամեցու հրալուրած այցուու օւյ, րոցորու ռութա թոյարինցան մոտե րոնցին ան, սաւլ սեա ճրուսա ճա սօվրուշին մպոցու երասոնանցան իւզեն տալոն ն րու ճանարեցան ճա ուրութեցան.

კერძო და თავგანერევა

A black and white portrait of Giorgi Leonidashvili. He is a middle-aged man with dark hair, wearing a fedora hat and a dark suit jacket over a white shirt. He is looking slightly to his right with a serious expression.

მოგეხსენებათ, პატრიკელესის მოკვდილის გამო განრისისხებული აქილეესია მცველეს, ჰექტორის, ჯერ სიცოცხლეს გამოასალმებს, მერე კი მის გვამს საყვარელი მეგობრის საფულავის გარშემო ათრებს. ჰექტორის ცხედარს იცავს პოლონი. ამასთანავე, ზევსი აქილეესთან გზავნის თეტისას, რათა დედამ შვილს ჰექტორის გვამის დაპრუნების შესახებ მისი მოწოდება გადასცეს. იმავდროულად, ზევსი პრიამისს უგზავნის ირისას, რომელიც ტრიას მეფეს უწოდება, რომ მივიდეს

აქვეყლთ ხომალუებთან და მიტიანოს საჩუქრები, რათა აქილევსას გული მოულდეს. საბოლოოდ, აქილევ-სი აურაცხელი გამოსაყიდოს სანაცვლოდ გაიღებს მონალებას და ჰერცოგინიას გვაძის მასას უპროწებს.

რაც ძეგებდა „ლაპარას“ გმირს, იჩოს, ის შეხდის არათუ სიცოცხლეს შეუნარჩუნებს, არამედ, მისი სი-
მამაცით განციფრებული, შეიღსაც უზოდებს: „ამიერ
შენა ხარ მურთაზ..“ (რობაქიძე 1926: 209). როცა იჩო
სისხლის ასაღებად ხმალს იშიშვლებს, უყცრად მარ-
ჯვენა ხელი და შემდევ მთელი ტანი აუცახცახდება,
მოსხლოვანილი დაუგარითბა თავთან მინთისა. აწე-

ოსის გრანიტი დაუკაოდება თავისი მიზანს, აქვთ
თინდება, შუბლზე აკოცებს და მიმართავს:
„როს მოსაკლავად ხმალს გიმიზნებდი -
მარა მოსაკლავად ხმალს გიმიზნებდი -“

შენს სახეზე ერთი კუნთიც არ შარეულა“ (რობაქეძე 1926: 204).

მართალია, იჩოს შვილი თორლვამ მოუკლა და არა მინდიამ, მაგრამ თორლვაისა და მინდიას ერთ-მანეთისგან ვერ განასხვავებდენ (ისინი მამით ძმები და ტყუპებივით მსგავსები არიან), ამიტომ იჩომ არ იცოდა, რომ მის წინ არა მურთაზის მკვლელი, არამედ მკვლელის ძმა იყო. ამდენად, ეს იჩოს ჰუ-მანურ ქმედებას არაფერს აკლებს.

გრ. რობერტიძეს ეკუთხნის ნერილი „ლამარა (მოკლე პიოგრაფია)“, რომელშიც ავტორი ამ დრამის შექმნისა და წარმატების ისტორიას ჰყვება. რობერტიძე იქვე წერს, რომ იჩოს მიერ შვილის მკვლელისადმი მოწყალების გაღების ამბავი შეიხსული არ არის. ასეთი რამ ჩრდ. კავკასიაში მომხდება. ქართველი მწერლის თქმით, მას ამის შესახებ 1918 წელს, თბილისში, მხატვარმა ხალილიშვილი მუსაიასულომა უამბზ,

დრინია, სამარგალო-კახულების ტურისტური უნივერსიტეტისა.

თავის მხრივ, თავგანწირების აქტებს ასრულებს მინდა. პიყსის მიხედვით, თორმლია იჩოს ქალიშვილს, ლამარას, იტაცებს, რაც ქისტებსა და ხევსურებსა

შორის უმწვავესი დაპირისპირების მიზეზი ხდება. ერთ-ერთი ბრძოლისას თორმლვას ლამარას ძმა, მურთაზი, შემოაკვედება. იჩოს შურისძება სწყურია. სამკვდრო-სასიცოცხლო კონფლიქტის დასასრულებლად მინდია, ასე ვთქვათ, იყრნებს მასა და თორმლვას შორის მსგავსებას და იჩოსთან მიდის. ხევსური მზადაა, რომ იჩომ სისხლი მასზე აიღოს. როგორც უკვე ვთქვი, ქისტი მინდიას არ კლავს, მაგრამ მინდიას ეს თავგანწირული ნაბიჯი, ფაქტობრივად, გადამწყვეტ როლს თამაშობს ხევსურებსა და ქისტებს შორის აღნიშნული კონფლიქტის განმიზებაში.

ମାଶାସାଧାରେ, ରଙ୍ଗରଚ୍ଚ ଦାଶାନ୍ତ୍ୟିଶି ଲାଭିଲୁଣ୍ଡରୀ
ଅକ୍ଷୟାଙ୍ଗସିଂହ ମିଶ୍ର କର୍ମାନ୍ତିକାରୀ ପାଇଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି
ଏହାରେ କର୍ମାନ୍ତିକାରୀ ପାଇଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ଏହାରେ କର୍ମାନ୍ତିକାରୀ
ଏହାରେ କର୍ମାନ୍ତିକାରୀ ପାଇଁ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରିଛନ୍ତି ଏହାରେ କର୍ମାନ୍ତିକାରୀ

აცემობისა და თან იანამორექტის ერთ სიმღლეულ
მოაზრებას, საუბარი მხოლოდ განხილულ, კონკ-
რეტულ აქტებზე ეხება).

